KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EG) nr 2658/2000
av den 29 november 2000
om tillämpning av artikel 81.3 i fördraget på grupper av specialiseringsavtal
(Text av betydelse för EES)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR ANTAGIT DENNA FÖRORDNING

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

med beaktande av rådets förordning (EEG) nr 2821/71 av den 20 december 1971 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden [1], senast ändrad genom Anslutningsakten för Österrike, Finland och Sverige, särskilt artikel 1.1 c i denna,

efter att ha offentliggjort ett utkast till denna förordning [2],

efter samråd med Rådgivande kommittén för kartell- och monopolfrågor, och

av följande skäl:

(1) Förordning (EEG) nr 2821/71 ger kommissionen befogenhet att tillämpa artikel 81.3 (tidigare artikel 85.3) i fördraget på vissa grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden som omfattas av artikel 81.1 och som avser specialisering, inklusive avtal som är nödvändiga för att åstadkomma specialisering.

(2) Med stöd av förordning (EEG) nr 2821/71 har kommissionen bl. a. antagit förordning (EEG) nr 417/85 av den 19 december 1984 om tillämpning av fördragets artikel 85.3 på grupper av specialiseringsavtal [3], senast ändrad genom förordning (EG) nr 2236/97 [4]. Förordning (EEG) nr 417/85 upphör att gälla den 31 december 2000.

(3) En ny förordning bör uppfylla de två kraven att effektivt skydda konkurrensen och att ge företagen tillräcklig rättssäkerhet. Samtidigt som dessa mål eftersträvas bör så stor hänsyn som möjligt tas till behovet av att förenkla den administrativa tillsynen och de rättsliga ramarna. Under en viss nivå av marknadsinflytande kan det förutsättas att specialiseringsavtal som faller inom tillämpningsområdet för artikel 81.3, i allmänhet ger upphov till positiva effekter som kommer att uppväga eventuella negativa effekter på konkurrensen.

(4) I förordning (EEG) nr 2821/71 sägs att det i kommissionens förordning om undantag skall anges vilka grupper av avtal, beslut och samordnade förfaranden som den är tillämplig på, vilka begränsningar eller bestämmelser som avtal, beslut och samordnade förfaranden får eller inte får innehålla, och vilka bestämmelser som avtal, beslut och samordnade förfaranden skall innehålla eller vilka andra villkor som skall vara uppfyllda.

(5) Det är lämpligt att frångå metoden att räkna upp avtalsbestämmelser som är undantagna och i större utsträckning ange vilka grupper av avtal som är undantagna upp till en viss nivå av marknadsinflytande och att fastställa vilka begränsningar eller bestämmelser sådana avtal inte får innehålla. Detta är förenligt med ett ekonomiskt synsätt, enligt vilket ett avtals effekt på den relevanta marknaden bedöms.

(6) För tillämpningen av artikel 81.3 i förordningen är det inte nödvändigt att fastställa vilka avtal som kan omfattas av artikel 81.1. Vid bedömningen av enskilda avtal enligt artikel 81.1 måste flera faktorer beaktas, särskilt marknadsstrukturen på den relevanta marknaden.

(7) Förmånen av gruppundantaget bör begränsas till de avtal som med tillräcklig säkerhet kan antas uppfylla villkoren i artikel 81.3.

(8) Avtal om specialisering inom produktionen bidrar i allmänhet till att förbättra produktionen eller distributionen av varor, eftersom de berörda företagen kan koncentrera sig på tillverkning av vissa varor och följaktligen arbeta mera effektivt och erbjuda varorna till lägre priser. Specialiseringsavtal för att tillhandahålla tjänster kan i allmänhet också sägas ge upphov till liknande förbättringar. Med en effektiv konkurrens kommer konsumenterna troligen att få en skälig andel av de uppnådda fördelarna.

(9) Dessa fördelar kan uppnås genom avtal enligt vilka den ena parten avstår från att tillverka vissa varor eller tillhandahålla vissa tjänster till förmån för en annan part (ensidig specialisering), avtal enligt vilka båda parterna avstår från att tillverka vissa varor eller tillhandahålla vissa tjänster till förmån för den andra parten (ömsesidig specialisering), och avtal enligt vilka parterna förbinder sig att gemensamt tillverka vissa varor eller tillhandahålla vissa tjänster (gemensam produktion).

[1] EGT L 285, 29.12.1971, s. 46.
[2] EGT C 118, 27.4.2000, s. 3.
[3] EGT L 53, 22.2.1985, s. 1.
[4] EGT L 306, 11.11.1997, s. 12.

(10) Eftersom avtal om ensidig specialisering mellan icke-konkurrerande företag kan omfattas av gruppundantaget enligt kommissionens förordning (EG) nr 2790/1999 av den 22 december 1999 om tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden [1], bör den här förordningens tillämpning på avtal om ensidig specialisering begränsas till avtal mellan konkurrenter.

(11) Alla andra avtal mellan företag som avser villkor enligt vilka företagen specialiserar sig i fråga om produktion av varor eller tjänster bör omfattas av denna förordning. Gruppundantaget bör också omfatta sådana bestämmelser i specialiseringsavtal som inte utgör det primära syftet med dessa, men som är direkt knutna till dem och nödvändiga för genomförandet av dem, samt vissa anknutna inköps- och försäljningsavtal.

(12) För att fördelarna med specialiseringen skall kunna förverkligas utan att någon part lämnar marknaden i leden efter produktionen, bör ensidiga och ömsesidiga specialiseringsavtal endast omfattas av denna förordning om de innehåller åtaganden om leverans och köp. Sådana förpliktelser kan vara exklusiva men behöver inte vara det.

(13) Om de deltagande företagens andel av den relevanta marknaden inte överstiger 20 % kan det förutsättas att sådana specialiseringsavtal som avses i denna förordning i allmänhet kommer att skapa skal- eller samordningsfördelar eller möjliggöra bättre produktionsteknik, samtidigt som konsumenterna tillförsäkras en skälig andel av den vinst som därigenom uppnås.

(14) Avtal som innehåller begränsningar som inte är absolut nödvändiga för att uppnå de ovannämnda positiva verkningarna bör inte omfattas av undantaget enligt denna förordning. Vissa allvarliga begränsningar av konkurrensen som hör samman med fastställande av priser gentemot tredje man, begränsning av tillverkning eller försäljning och uppdelning av marknader eller kundunderlag bör inte kunna omfattas av förmånen av att åtnjuta det gruppundantag som fastställs genom denna förordning, oberoende av de berörda företagens marknadsandel.

(15) Bestämmelserna i denna förordning om begränsningen avseende marknadsandelar, om att vissa avtal inte kan omfattas av undantaget och om övriga villkor säkerställer normalt att de avtal som omfattas av gruppundantaget inte ger de deltagande företagen möjlighet att sätta konkurrensen ur spel för en väsentlig del av de berörda varorna eller tjänsterna.

(16) I de särskilda fall där avtal som omfattas av denna förordning ändå har verkningar som är oförenliga med artikel 81.3 i fördraget, kan kommissionen förklara att gruppundantaget inte skall tillämpas.

(17) För att underlätta ingåendet av specialiseringsavtal, som kan påverka de deltagande företagens struktur, bör denna förordnings giltighetstid bestämmas till tio år.

(18) Denna förordning inskränker inte tillämpningen av artikel 82 i fördraget.

(19) I enlighet med principen om EG-rättens företräde bör inga åtgärder som vidtagits vid tillämpningen av nationell konkurrenslagstiftning försvåra en likformig tillämpning på hela den gemensamma marknaden av gemenskapens konkurrensregler eller den fulla effekten av åtgärder som beslutats för att genomföra dessa regler, inklusive denna förordning.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Undantag

1. Enligt artikel 81.3 i fördraget och på de villkor som följer av denna förordning förklaras artikel 81.1 icke tillämplig på följande grupper av avtal mellan två eller flera företag (nedan kallade parterna) om villkoren för dessa företags produktspecialisering (nedan kallade specialiseringsavtal):

a) Avtal om ensidig specialisering, varigenom den ena parten åtar sig att upphöra med eller avstå från tillverkning av vissa produkter och att köpa dessa av ett konkurrerande företag, medan detta konkurrerande företag åtar sig att tillverka och leverera produkterna i fråga.

b) Avtal om ömsesidig specialisering, varigenom vilka två eller flera parter ömsesidigt åtar sig att upphöra med eller avstå från tillverkning av vissa, men olika produkter och att istället köpa dessa produkter från de andra parterna, som åtar sig att leverera dem.

c) Avtal om gemensam produktion, varigenom vilka två eller flera parter åtar sig att gemensamt tillverka vissa produkter.

Detta undantag skall gälla i den mån som sådana specialiseringsavtal innehåller konkurrensbegränsningar som omfattas av artikel 81.1 i fördraget.

2. Undantaget enligt punkt 1 skall också gälla bestämmelser som ingår i specialiseringsavtal som inte utgör avtalets främsta syfte men är direkt knutna till och nödvändiga för att genomföra avtalet, till exempel bestämmelser om överlåtelse eller utnyttjande av immateriella rättigheter.

[1] EGT L 336, 29.12.1999, s. 21.

Första stycket skall dock inte gälla bestämmelser som har samma syfte som de begränsningar av konkurrensen som anges i artikel 5.1.

Artikel 2

Definitioner

I denna förordning används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

1) *avtal*: ett avtal, ett beslut av en företagssammanslutning eller ett samordnat förfarande.

2) *deltagande företag*: företag som är parter i avtalet, och deras respektive anknutna företag.

3) *anknutna företag*:

   a) företag i vilka en avtalspart direkt eller indirekt

      i) har rätt att utöva mer än hälften av rösträttigheterna,

      ii) har rätt att utse mer än hälften av ledamöterna i styrelsen, direktionen eller organ som rättsligt företräder företaget, eller

      iii) har rätt att leda företagets verksamhet,

   b) företag som direkt eller indirekt gentemot en avtalspart har de rättigheter eller befogenheter som anges i a,

   c) företag i vilka ett företag som avses i b direkt eller indirekt har de rättigheter eller befogenheter som anges i a,

   d) företag i vilka en avtalspart tillsammans med ett eller flera av de företag som avses i a, b eller c eller i vilka två eller flera av dessa företag gemensamt har de rättigheter eller befogenheter som anges i a, eller

   e) företag i vilka de rättigheter eller befogenheter som anges i a gemensamt utövas av

      i) avtalsparter eller deras respektive anknutna företag som anges i a–d eller

      ii) en eller flera avtalsparter, eller ett eller flera av deras anknutna företag som anges i a–d och en eller flera tredje parter.

4) *produkt*: en vara och/eller en tjänst, inbegripet både mellanprodukter och/eller tjänster i mellanledet och färdigprodukter och/eller tjänster i slutledet, utom distributions- och uthyrningstjänster.

5) *tillverkning*: tillverkning av varor eller tillhandahållande av tjänster, även genom underleverantörer.

6) *relevant marknad*: den relevanta produktmarknad och geografiska marknad dit de produkter som omfattas av ett specialiseringsavtal hör.

7) *konkurrerande företag*: ett företag, som är verksamt på den relevanta marknaden (en verklig konkurrent), eller ett företag som har realistiska förutsättningar för att genomföra nödvändiga investeringar eller betala andra omställningskostnader som är nödvändiga för att ta sig in på den relevanta marknaden, om det inträffar en mindre, men permanent ökning av de relativa priserna där (en potentiell konkurrent).

8) *exklusiv leveransskyldighet*: skyldighet att inte leverera den produkt som omfattas av specialiseringsavtalet till ett konkurrerande företag som inte är part i avtalet.

9) *exklusiv inköpsskyldighet*: skyldighet att köpa produkten som omfattas av specialiseringsavtalet enbart från den part som åtar sig att leverera den.

Artikel 3

Inköps- och försäljningsavtal

Undantaget enligt artikel 1 skall också gälla om

a) Parterna accepterar en exklusiv inköps- eller leveransskyldighet inom ramen för ett avtal om ensidig eller ömsesidig specialisering eller om gemensam produktion, eller

b) Parterna inte självständigt säljer de produkter som omfattas av specialiseringsavtalet utan avtalar om att ha gemensam återförsäljning eller att utnämna en tredje part som återförsäljare med eller utan ensamrätt vid ett avtal om gemensam produktion, förutsatt att den tredje parten inte är ett konkurrerande företag.

Artikel 4

Tröskelvärde för marknadsandel

Undantaget enligt artikel 1 skall gälla under förutsättning att de deltagande företagens sammanlagda marknadsandel inte överstiger 20 % av den relevanta marknaden.

Artikel 5

Avtal som inte omfattas av undantaget

1. Undantaget enligt artikel 1 skall inte gälla avtal som direkt eller indirekt, ensamt eller i samverkan med andra faktorer under parternas kontroll syftar till att

a) fastställa priser vid försäljning av produkterna till tredje man,

b) begränsa produktion eller försäljning, eller

c) dela upp marknader eller kundunderlag.

2. Punkt 1 skall inte gälla

a) bestämmelser om överenskomna produktmängder vid avtal om ensidig eller ömsesidig specialisering eller bestämning av kapacitet och produktionsvolym för ett samriskföretag inriktat på produktion vid avtal om gemensam produktion, eller

b) fastställande av försäljningsmål och priser som ett samriskföretag inriktat på produktion tar ut av sina direktkunder i det fall som anges i artikel 3 b.

Artikel 6

Tillämpning av tröskelvärdet för marknadsandelar

1. För tillämpningen av tröskelvärdet för marknadsandelar enligt artikel 4 skall följande regler gälla:

a) Marknadsandelen skall beräknas på grundval av marknadsvärdet av försäljningen, om uppgifter om marknadsvärdet av försäljningen inte är tillgängliga, kan uppskattningar som baserar sig på annan tillförlitlig marknadsinformation, däribland försäljningens marknadsvolym, användas för att fastställa det berörda företagets marknadsandel.

b) Marknadsandelen skall beräknas på grundval av uppgifter från det föregående kalenderåret.

c) Marknadsandelarna för de företag som avses i artikel 2.3 e skall fördelas lika mellan de företag som har de rättigheter eller befogenheter som anges i artikel 2.3 a.

2. Om marknadsandelen enligt artikel 4 från början inte överstiger 20 % men senare stiger över denna nivå, dock utan att överstiga 25 %, skall undantaget enligt artikel 1 fortsätta att gälla under två på varandra följande kalenderår efter det år då tröskelvärdet 20 % överskreds för första gången.

3. Om marknadsandelen enligt artikel 4 från början inte överstiger 20 % men senare stiger över 25 %, skall undantaget enligt artikel 1 fortsätta att gälla under ett kalenderår efter det år då nivån 25 % överskreds för första gången.

4. Reglerna i punkt 2 och 3 får inte kombineras så att perioden på två kalenderår överskrids.

Artikel 7

Beslut att förordningen inte skall tillämpas

Kommissionen får enligt artikel 7 i förordning (EEG) nr 2821/71 bestämma att den här förordningen inte skall tillämpas om den i ett visst fall, antingen på eget initiativ eller på begäran av en medlemsstat eller en fysisk eller juridisk person som åberopar ett berättigat intresse, konstaterar att ett avtal som omfattas av artikel 1 ändå har verkningar som är oförenliga med villkoren i artikel 81.3 i fördraget, och särskilt om

a) avtalet inte leder till betydande rationaliseringsvinster eller konsumenterna inte får en skälig andel av de uppnådda fördelarna, eller

b) de produkter som omfattas av specialisering inte inom den gemensamma marknaden eller en väsentlig del av denna är utsatta för en effektiv konkurrens från identiska produkter, eller produkter som på grund av sina egenskaper, sitt pris och sin tilltänkta användning av konsumenterna betraktas som likartade.

Artikel 8

Övergångsperiod

Förbudet i artikel 81.1 i fördraget skall inte gälla under tiden från och med den 1 januari 2001 till och med den 30 juni 2002 i fråga om avtal som redan var i kraft den 31 december 2000 och som inte uppfyller villkoren för undantag enligt denna förordning, men som uppfyller villkoren för undantag enligt förordning (EEG) nr 417/85.

Artikel 9

Förordningens giltighetstid

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2001.

Den skall upphöra att gälla den 31 december 2010.

Denna förordning är till alla delar bindande och direkt tillämplig i alla medlemsstater.

Utfärdad i Bryssel den 29 november 2000.

På kommissionens vägnar

Mario MONTI

Ledamot av kommissionen